

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af lovforslag nr. L 59:

Forslag til lov om ændring af lov om Statens Uddannelsesstøtte.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 13/10 88. Første behandling 27/10 88. Betænkning 9/12 88).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Frank Jensen (S):

Det er en sorgens dag i dag, ikke kun for de lærerstuderende rundt omkring i landet, men for alle studerende.

Den 24. marts vedtog Folketinget en ny SU-lov, som havde til formål at give de studerende et tiltrængt løft i deres levevilkår, samtidig med at vi fik afskaffet de forhadte statsgaranterede banklån til de studerende. Dernæst havde loven til hensigt at effektivisere uddannelserne, sådan at de studerende kunne gennemføre dem på den normerede studietid frem for på den almindelige studietid.

Nu viser det sig rent faktisk, at de studerende har levet op til Folketingets intentioner ved at fravælge erhvervsarbejde for at koncentrere sig om deres studier. De stigende udgifter på SU-området er således en konsekvens af, at de studerende forsøger at leve op til den lovgivning, vi laver her i huset.

Men efter at de har gjort det, klapper vi dem over fingrene og fjerner nogle af deres ydelser. Hvordan kan vi forvente, at de unge skal tage dette hus og medlemmerne af huset alvorligt, når vi har en regering, der handler, som den gør, på SU-området?

Jeg skal ikke undlade at give udtryk for, at vi i Socialdemokratiet er glade for, at det siden førstebehandlingen er lykkedes os at holde fast på det forlig, vi har på SU-området med SF og

Det Radikale Venstre, sådan at vi i dag sikrer os, at vi også får en pristalsregulering af de forældreindtægtsafhængige ydelser. Der er således ikke længere tale om et forligsbrud på SU-området, og det er vi meget glade for. Derved sikrer vi, at det er på plads.

Men der er tale om, at vi nu påbebegynder en generel underminering af den lov, som blev vedtaget så sent som den 24. marts og trådte i kraft den 1. august.

Jeg vil også udtrykke glæde over, at Kristeligt Folkeparti er indstillet på at fastholde den del af SU-loven, der vedrører stipendier til dækning af undervisningsafgifter. I Socialdemokratiet ser vi denne del af SU-loven som et lille, beskedent forsøg på at understøtte den del, der hedder internationaliseringen af vore uddannelser. Vi vil således stemme for Kristeligt Folkepartis ændringsforslag.

Der er fortsat mange problemer i lovforslag nr. L 59. Ved at begrænse stipendier til kun én ungdomsuddannelse får vi et ufleksibelt støtte-system.

Det er jo sådan i dag, at vi på vore gymnasier og hf-uddannelser optager en lang række unge mennesker, som vi ikke giver mulighed for at få en videregående uddannelse. Vi afviste således rent faktisk 12.800 unge mennesker til de videregående uddannelser her i sommer. Nu har de ingen mulighed for at komme videre i uddannelsessystemet, fordi de ikke kan vælge at gå over i et andet uddannelsessystem.

Forslaget om at flytte SU-tildelingen fra kvartalet efter, at man er fyldt henholdsvis 18 og 19 år, virker besynderligt. Man fylder nu engang 18 eller 19 år, når man gør det og ikke kvartalet efter, og SU er jo nu engang ikke en kvartalsvis ydelse. I virkeligheden er der med denne ændring tale om en skjult forhøjelse af alderstildelingen.

Socialdemokratiet kan således ikke stemme for det samlede lovforslag ved tredjebehandlingen.

Rahbæk Møller (SF):

Ved førstebehandlingen var der en del tale om forligsbrud. Nu er ethvert angreb på dyrtidsreguleringen opgivet. Til gengæld afskaffer ændringsforslag nr. 6 den kørselsgodtgørelse, der blev indført ved forliget. Imidlertid er det ikke vores politik at fastholde ordninger, der bruges meget lidt, og som koster administra-

[Rahbæk Møller]

tion, og denne ordning bruges meget lidt. Derfor vil vi godkende dette og acceptere, at der her ikke er tale om forligsbud. Jeg vil samtidig takke Det Radikale Venstre for deres meget loyale holdning i bestræbelsen på at sikre forliget og herunder præcisere grænserne for dets område.

Det store indgreb, der er tilbage, og som ligger uden for SU-forliget, er afskaffelsen af ret til SU ved mere end én ungdomsuddannelse. Problemet ved dette er ikke, at vi synes, at folk skal have to parallelle uddannelser, men at masser af ungdomsuddannelsesforløb rent faktisk består af mere end én uddannelse. Vi har brugt megen tid i udvalget på at opklare, hvad dette egentlig rammer, og vi har nu fået opklaret, at det i hvert fald i nogle tilfælde ikke rammer. I de tilfælde, hvor et uddannelsesforløb består af mere end én uddannelse, der er adgangsgivende til en højere uddannelse – det gælder f.eks. teknikum- og sygeplejeuddannelserne – bliver de pågældende ikke berørt af indgrebet. Noget tilsvarende gælder de uddannelsesforløb, der starter med et efg-basisår: dér sker heller ikke nogen indgreb. Ud over selvfølgelig de ægte dobbelte uddannelser, sker indgrebene over for de forløb, der starter med gymnasiet. Det er vi imod, idet vi mener, det gør systemet dårligere og mindre fleksibelt, men vi synes dog ikke, at indgrebet er så drastisk, som vi frygtede ved førstebehandlingen.

Det er lidt uklart for mig, om den præcisering, der er sket under udvalgsarbejdet, har vist, at der er tale om, at provenuet har ændret sig, eller om det holder. Derfor vil jeg bede om fornyet udvalgsarbejde for at få lejlighed til at stille det spørgsmål, som ministeren kan besvare inden tredjebehandlingen, så vi kan få et nyt provenuskøn for lovforslaget, som det kommer til at se ud efter andenbehandlingen.

Til afslutning skal jeg sige, at vi vil stemme ja til ændringsforslag nr. 4, som sikrer fortsat tilskud til undervisningsafgift, og ændringsforslag nr. 5 og 8, der bevarer den fulde dyrtidsregulering. De øvrige ændringsforslag vil vi undlade at stemme til.

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil gerne have lov at kvittere for hr. Rahbæk Møllers anerkendelse af Det Radikale Venstres, SF's og Socialdemokratiets samarbejde vedrørende ændringsforslagene til dette lov-

forslag. Jeg har også noteret mig en samarbejdsvilje fra de to partier og vil sige tak for det.

SU-loven er en god lov, og jeg vil bare benytte lejligheden til at understrege, når man nu kritiserer de ændringsforslag, der er stillet, at lovens intentioner og centrale elementer er uantastet.

Hvad angår ungdomsuddannelserne, som hr. Rahbæk Møller nævnte der kunne være enkelte problemer med, vil jeg sige, at det fra vores side i Det Radikale Venstre er helt klart, at det, der nu indføres, med kun én ungdomsuddannelse må medføre en intensiveret og kvalificeret vejledning af de unge, så de vælger den realistiske og mest hensigtsmæssige vej igennem uddannelsessystemet, som kan virke meget uoverskueligt for mange unge.

Bente Juncker (CD):

Jeg skal på Centrum-Demokraternes vegne redegøre for, hvordan vi vil stemme til ændringsforslagene. Vi vil stemme for ministerens ændringsforslag, for vi synes, det er nogle rimelige ændringer, der her er kommet. Det var lidt flot, hvad der blev vedtaget. Vi vil også stemme for ændringsforslag nr. 4 af Kristeligt Folkeparti. Vi finder det rimeligt, at undervisningsafgiften bliver pristalsreguleret. Hvis man ikke gør det, udhuler man meget hurtigt det lille beløb, og det synes vi ikke der er nogen grund til.

Vi stemmer for lovforslaget i dets helhed til sidst.

Lysholm Christensen (KRF):

Kristeligt Folkeparti var ikke med til vedtagelsen af den omhandlede SU-lov fra begyndelsen af, og da vi finder, den er flottere, end vi har råd til i dette land, har vi også kunnet tilslutte os nogle af undervisningsministerens ændringsforslag til den. Dog har vi ikke været enige på det punkt, der hedder: »SU til betaling af undervisningsafgiften«, og vi har derfor stillet et ændringsforslag for at sikre, at denne ydelse kan pristalsreguleres, så det stemmer vi naturligvis for. I øvrigt vil vi stemme, som det er anført i betænkningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-3

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4

vedtoges med 71 stemmer mod 64.

Ændringsforslag nr. 5 og 6, § 1 med de foretagne ændringer, ændringsforslag nr. 7 og 8 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Anden behandling af lovforslag nr. L 111:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Klassestørrelser, skolenedlæggelser og sam-læsning m.v.).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 17/11 88. Første behandling 24/11 88. Betænkning 9/12 88).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Pernille Forchhammer (S):

Ved førstebehandlingen af dette lovforslag fik vi i Socialdemokratiet den helt bestemte opfattelse – og jeg håber, undervisningsministeren vil korrigere mig, hvis vi har opfattet det forkert, eller hvis den siden skulle være blevet forkert – at det var ministerens største ønske, at der kom et dejlig stort, bredt og meget seriøst flertal bag vedtagelsen af lovforslag nr. L 111 og ikke et snævert, spinkelt flertal på et enkelt eller to mandater.

Vi fik også den opfattelse, at ministeren trods proceduren bag lovforslag nr. L 111 ikke ønskede at bryde samarbejdet med partierne bag den 13 år gamle folkeskolelov. Det er gode intentioner, og jeg vil gerne rose ministeren for, at han havde dette ønske.

Jeg tror ikke, ministeren nærede dette ønske for sin egen forfængeligheds skyld, men for den danske folkeskoles skyld, for de hundredtusinder af børn, der skal tilbringe 9, 10 eller 11 år i folkeskolen, de børn, som skal have en uddannelse, som de kan være trygge ved og stolte af, og som kan bringe dem videre som aktive samfundsborgere i dette samfund. Det er for disse børns skyld, at et lovforslag som L 111 ikke må vedtages af et flertal på ét eller to mandater. Det er af hensyn til disse børn, at udviklingen af folkeskolen skal sikres rimelig stabilitet og ikke tilfældigt skiftende flertal.

Vi havde ved førstebehandlingen to alvorlige hovedanker mod forslaget, to forhold, som vi ønskede at forhandle, og som vi ønskede ændret. Vi havde ventet udspil eller initiativ fra ministeren til at imødekomme disse to forhold; men der er intet sket, hvorfor vi i dag naturligvis har de samme indvendinger.

Hvis ministeren i mellemtiden skulle have glemte dem, kan jeg fortælle, at det har vi i Socialdemokratiet ikke, og jeg skal i det efterfølgende forsøge at opfriske ministerens hukommelse i håb om, at vi stadig væk kan nå at lave en god og stabil lovændring.

Det er et forligsresultat, der præsenteres i lovforslaget, har ministeren sagt, og det er så sandelig et forligsresultat, som indeholder mulighed for forringelse af folkeskolen. Men det kan vi i Socialdemokratiet godt acceptere af én eneste grund, nemlig at det er gode folk, som skal føre tankerne ud i livet, og det er gode folk, som ministeren også kender. Det er nemlig landets mange folkeskolelærere, det er forældre, det er elever, og det er kommunalbestyrelsesmedlemmer, alle placeret i det enkelte lokalsamfund omkring den berørte folkeskole. Det er dem, som skal føre lovforslag nr. L 111 ud i livet – eller er det?

For har ministerens lange arm ikke lagt sig om hele lovforslaget og fjernet den reelle indflydelse fra de gode folk i kommunerne og på skolerne ved at lægge den ind til én mand, nemlig undervisningsministeren?